

vojski govoreč: „Zmirom se mi tožite, da ne morete raje na ravnini dobiti! evo, vam rajo, in evo, vam ravnico! Zdaj hočem videti, ali carski kruh zaslužite!“ Se ve, da Srbi so pri svojem vstanku zavoljo pomanjkanja konjikov, katerih so Turki v obilnosti imeli, boje na ravnem polju izbegavali, kar in kolikor je bilo mogoče. — Zdaj udarijo turški konjiki kakor besni (nori) na srbsko vojsko; al hajduk Velko in Stanoje Glavaš skočita s svojimi hajduki in s kozaki pred nje in se sekata ž njimi. Zdaj lupajo in udarjajo kakor besni turški konjiki na grad Kare, ki ga je grof Orurk s svojih Rusov pred obkopom naredil. Pa vselej so bili odbiti, s puškami in topovi dobro poškropljeni. Hajduk Velko in Stanoje Glavaš sta pa Turke s svojimi hajduki in kozaki iznenada napadala zdaj tam, zdaj tam. In v tem velikem dva dni trpečem boji sta bila oba ranjena. Turki so bili pa tako grozno otepeni, da so vse križem v nevrednem begstvu po šumah svojega rešenja iskali. Tudi grof Orurk je zgubil nekoliko kozakov in družih vojniki. In Orurku so se Srbi v tem velikem boji tako grozno prikupili, da je neki na dan srečne in slavne zmage on vsakega Srbina, kterega je kol srečal, ljubeznjivo poljubil veselo govoreč: „Dobro vojnici! dobro, dobro, ljudi in bračo moja!“

Iz lepega bojnega polja Varvarina pridem v kakih šestih urah po lepi gladki cesti zopet v Jagodin, kjer me je moj zemljak, inženir gospod Klinar veselo sprejel in mi pri kaplji vatrenega vinca na kitaro brenkljaje in slovenske pesmi popevaje vesele ure delal. Sedaj dobim v Jagodinu Milosov-a Mitrovič-a, sivega starčeka, ki je sedem let pisar hajduka Velka bil. Pripovedal mi je o njem, kar sem vam gori povedal, in še mnogo drugih važnih in nevažnih malenkosti. Od Velka moram vam še toliko povedati, da njega srbski narod še sedaj v blagem spominu ima, kakor Kočo Petroviča. Po obeh teh junakih broji narod čas in preteklost. Ako vprašaš na primer Srbina: koliko si star? ti odgovori: „moj oče je bojeval v Kočinom ratu; jez sem se rodil za vreme hajduka Velka; vojeval sem z Velkom; ta hiša je zidana v Kočini krajini, za vreme Velka“ itd. itd.

Iz Jagodina grem zopet skozi selo Štiple in Črni Vrh v Kragujevac. Al zdaj visoka glava Črnega Vrha ni bila bela in mrzla, kakor v prvem prelazku čez njega; tudi ni bila zdaj tiha in mrtva, nego na njegovi zdaj lepo zeleni glavi je bilo vse veselo. Razlegalo se je veselo petje mnogobrojnih in raznih zračnih prebivalcev in veselo petje in dudlanje pastirjev po glavi Črnega Vrha, s kterega sem v nekoliko urah v vegasto kragujevaško dolino in v Kragujevac prišel. — Drugičrat kaj družega.

Naši „po modi“ domorodci.

Mutatis mutandis tudi za nas!

Ti su ljudi nove dobe,
„Gentilhomme“-ske od podobe,
Sbilja fini i „galant“;
Jer „kulturu“ shvatit znadu,
I po „modi“ duh podadu,
Te su „lieblich“ dà „charmant“!

Pametni su pasje vjere,
Jer sve štiju „Witz-Blättere“ —
A hrvatski nikâv list;
Jer se boje nebi l' komu,
Takvom sinu hrvatskomu,
Rekô tko: da j' „Panslavist.“

Kad susretnu koju dičnu
Hrvaticu, gospodičnu,
Pozdrave ju s „küss' die Hand!“
Jer očute njeku muku,
Kad bi rekli „ljubim ruku!“
„Denn das wär' ja eine Schand!“

Kad u družtvo dodju koje,
Da vještine kažu svoje,
Mjese, pletu jezik troj' —
Tu „Madame“ „Freund“, „amice“
Pobacaju na ustnice,
Da naruže jezik svoj!

Kada dodju u kavanu,
Iz sveg grla vikat stanu:
Hej, „Kaffeehaus!“ „Marquer!“ „Wirth!“
Mjesto liepo reć po staru:
„Gospodaru!“ „Konobaru!“
„Weil es so sich nicht gebührt!“

A na plesu, tu tek krešu,
„Polku“ „Treblant“ „Walzer“ plešu,
„Denn das ist des Balles Glanz!“
„Kolo“ pako mrze naši
Nesoljeni mudrijaši,
„Weil es ist ein Bärenanz!“

Što bi čovjek s takvim ludam,
Da doskoči njih požudam —
Kad smo mi jim „zu gemein“?
Nebi bilo baš griehote,
Sve s naslovom: „bez vriednote“
Poslat u „Frankfurt am Main!“

Iz „Karlovačk. Viestnika.“

Dopisi.

Iz Celovca. Δ — Naš „Slovenec“ piše v svojem 69. listu: „Kakor „Draupost“ naznanja, natvezla se jej je tiskarna pravda; tožena je, kakor pravi najviši ukaz, ki je iz Dunaja prišel, zavoljo treh sestavkov; tožba se glasí na dvojno hudodelstvo po §. 65 in na en pregrešek. Kar se je vojska bližala in sreča Prusom smehljala, jela je „Draupost“ svoj program celó sukati na prusko stran. Zatoraj je tudi g. Einšpieler od imenovanega časnika čisto se ločil in poslednji list, pri kterem je gosp. E. še zraven bil, bil je 51., ki je bil 28. junija na svitlo prišel.“ — „Slovenčevo“ naznanilo, da je stopil gosp. Einšpieler iz te njegovemu stanu in dolžnostim slovenskega rodoljuba nepristojne družbe, je z nami vred gotovo vse koroške Slovence močno razveselilo; zakaj od tistega časa sèm, kar je prišla „Draupost“, kakor se je reklo, v národne roke, ona ni imela več besede za nas Slovence zoper nezumno obrekovanje in sramotenje v rajnem časniku „Alpenblätter“ in njegovih pomočnikih, da se je v resnici vse čudilo takemu ravnanju. Naj mu bo toraj hvala!

Iz Poddrage na Ipavskem. — Povedite, drage „Novice“, svojim čitateljem, da v Poddragi kmetiška čitalnica vrlo napreduje, in da jo priprosti kmetje obilno obiskujejo ter slovenske knjige in časopise pridno čitajo, na ta način pa svoj um na vse strani bistrijo. Kdo bi nam utegnil tajiti, da ni lepo, ako mladež ob nedeljah v kmetiški čitalnici pridno prebira časnike in druge knjige, namesti da bi se okoli klatila ter se npravno in duševno popačevala, kar se dan danes, žali bože! poredkoma ne nahaja! V 6 tednih si je napravilo naše kmetiško-čitalno društvo 130 raznovrstnih slovenskih knjig: naravoslovnih, zemljepisnih, kmetijstvo zadevajočih, podučilnih pa kratkočasnih, in knjig še družega mnogovrstnega obsežka. Naročeno je društvo

na „Novice“, „Slovenca“, „Ilir. Primorjana“, „Danico“ pa „Klasje“, dobiva „Cvetje“ pa „Glasnik.“ Zapisano je tudi v društvo sv. Mohora in slov. „Matico.“ Tudi ima lepo, lično stanovišče, katero je vrli domorodec g. Lipe Trošt društvu blagodušno odstopil. — Iz tega se vidi res lep napredek in velik korak v narodnem gibanju naroda našega. *) Al, da-siravno je vse v redu in lepo, goji naše društvo še vedno dve goreči želji ter komaj čaka, da se mu dopolnite. Prva je, da bi kmetiška čitalnica še več udov, domačih kakor tudi vnanjih štela, ter da bi vsak, kdor ima kaj rodoljubja, narodno ognjišče staviti pomagal in tako se pravega domoljuba skazal. Domoljubnost se mora tudi djansko kazati, komur to materijalne moči pripuščajo; če ne, kaže se, da je piškava. Pristopite tedaj, dragi domorodci, domači in vnanji, obilno v kmetiško čitalnico ter pošiljajte svojo mladino raje v narodno zavetje, kakor da bi ob nedeljah in pozimskih večerih pohajala. Pošiljajte jo v zavetje, v katerem se um vedri, srce požlahnuje, nrava uči, v katerem se ne žali niti Bog niti domovina, v katerem se ne nahaja ono vpitje, rjojenje, pijančevanje, neotesanost in neolikanost, kakoršna se nahaja, žalibože! še pogostoma tu pa tam. Pristopite obilno! saj znaša vstopnina le 50, vsakomesečna priplača pa 20 soldov. Pomisliti moramo, da ima še tako majhen dar na domačem ognjišču veliko vrednost. To željo smo sprožili, ker smo prepričani, da bi jih lahko še veliko pristopilo in majki slave — sebi na korist — pod pazduho seglo. — Druga želja je, da bi nam visoko c. kr. deželno poglavarstvo pravila, koja smo že pred tremi meseci položili, kaj kmalu potrditi blagovolilo. Nadjamo se, da nam ponižne te prošnje ne bode odreklo, ker gre za občni napredek v umnem kmetovanju in družih razmerah; kajti dan danes potrebuje tudi kmet omike v vsakem obziru, ako se hoče iz tolikih neprilik izviti ter jo na pot blagostanja kreniti. Kmetijstvo in občno omiko kmeta zadevajoče naprave morajo se dan danes najbolj podpirati; saj je kmetijstvo podlaga blagostanja vsaki deželi, voglen kamen državi. Omnia ad majorem Dei patriaeque gloriam!

Iz Kranja. ✠ — Iz verjetnega vira sem zvedel, da visokoč. gosp. A. Brodnik, katehet naše gimnazije, prosi dovoljenja, da bi svojim učencem, ki so preteklo leto zunaj enega bili vsi Slovenci in bodo gotovo tudi vprihodnje, Božjo besedo ob nedeljah in praznikih smel oznanovati v domačem jeziku. Čudno se nam samo to zdi, da je treba v Avstrii v 19. stoletju dovoljenja prositi za tako naravno stvar, ki se menda vendar razume že sama po sebi. Ali mar ameriški misijonarji tudi prosijo tacega privoljenja? In če ga prosijo — cesar pa še nikdar nikjer nismo brali — ali se jim mar kedaj odreče ta prošnja? Zato se za trdno nadjamo, da naš prečastiti ordinariat tudi ne bode odrekel te prošnje. Slava našemu g. katehetu!

Iz Ljubljane. V poslednji vojski na Laškem se je naš domači polk (regiment) zopet hrabro obnašal, tako, da je en vojak dobil zlato, 23 vojakov pa je prejelo sreberno svetinjo prve, in 68 vojakov druge vrste; duhovnik našega polka, preč. gosp. Zic, pa je dobil red Franc Jožefov. Pismo, s katerim je gospod polkovnik grof Attems ta poslavila naznanil polku v slovenskem

in nemškem jeziku, se glasi po „Laib. Zeitg.“ tako-le: „Veselo dolžnost spolnujem, razglaševajoč darila, ktera so regimentu milostljivi cesar podelili. Pri ti priložnosti pa ne morem opustiti, da bi v imenu službenega poklica goreče in srčne pohvale ne izrekel vsem oddelkom hrabrega regimenta za njih nepozabljivo slavno obnašanje v boji pri Kustoci 24. junija 1866, — tako tudi srčno hvaležnost izgovarjam vsem gospodom komandantom batalijonov in kompanij, ki so s prelepim izgledom junaštva, truda in vojaške navdušenosti pripomogli, da si je regiment slavno ime pridobil, in se vseskozi junaško obnesel, in zadnjič vsem vojščakom in šaržem, kateri so vkljub velikemu trudu in težavam, neprestrašeni in navdušeni se bojevali in povelja svojih predpostavljenih po pravi vojaški dolžnosti poslušali. S povzdignjenim srcem in z zadovoljnostjo se oziram na vrste tega vrlega regimenta, čegar junaštvo je danes z medalijami obdarjeno, — v lepoto in čast celega regimenta. Vojščaki! katerih prsi danes častno znamenje Najvikše pohvale lepša, pokažite povsod, da ste take časti vredni, in da pod svetinjo možaško srce bije, katero je s poštenostjo in s čutilom za spolnovanje svoje dolžnosti napolnjeno. Vojščaki slavnega regimenta! ozirajte se ponosno na svoje danes počesčene tovarše in rojake! Vaša preljubljena kranjska dežela, čegar sinovi so vselej in v vseh okolščinah nepremagljivo zvesto do svojega vladarja skazovali, v vseh vojskah junaško se bojevali, in deželi neomadeževani spomin slave in časti pridobili, bode svoje vojšake leta 1866. tudi visoko čislala in obrajtala, kakor jih čislam in obrajtam jaz in vsi oficirji, da moremo z vsem zaupanjem s toliko junaškim regimentom v boj stopiti za cesarja, za deželo. Pridni in srčni ste bili vsi, vsem se ni moglo vidno znamenje počesčenja dati, zato pa naj bo vsakemu posebej zadosti prepričanje in spoznanje, da je v vrsti tistega vojaštva, s katerim je naš vikši gospod in cesar zadovoljen. Še bo morebiti vsakemu priložnost dana, se junaško obnašati, ako nas zopet zakliče dolžnost, postaviti se za pravico in za našega cesarja.“

— Kupčijska in obrtnijska zbornica boče 16. dne prihodnjega meseca volila dva poslanca v deželni zbor.

— V soboto se je naš mestni župan g. dr. Costa podal na Dunaj v mestnih zadevah, ki mu jih je naročil občinski zbor. Marsiktero reč je nevtrudljivo delavni župan že na korist našemu mestu dobro dovršil, — da mu po sreči dobro izide še to poslanstvo! Neljubo nam je to, da že 20. dne t. m. odide c. k. deželna general-komanda iz Ljubljane v Gradec.

— Čedalje več se prikazuje ponarejenih bankovcev. Nedavno sta dva premožna kmetiška gospodarja iz okraja vipavskega za prodane vole 80 ponarejenih bankovcev prejela, ki so bili pravim zelo podobni. 4. dne t. m. so bili pri ces. davkarii za ponarejene spoznani. Dobro je tedaj treba ogledati vsak bankovec, ki ga kdo dobí, pa si zapomniti človeka, ki mu ga je dal.

— Češpljev sejm zapišemo med srednje. Živine je bilo veliko prignane, zlasti goveje, in tudi prodane. Pokupili so jo večidel Lahi, domači malo; cent se je prodajal po 5 gold. draže od Sent-Petrovega sejma.

— „Beseda“, ki jo je gospodičina pl. Tiefensee napravila v četrtek na korist vdovam in sirotam v poslednji vojski padlih vojakov, bila je sijajna na vsako stran. Muzikalni svet že davno šteje med prvakinje pevkinj pl. gospodičino Tiefensee-ovo in tega prepričati se, smo imeli obilo priliko tudi ta večer. V vsem, kar je pela, pokazala je krasni svoj glas, pa tudi izvrstno svojo umetnost, po kateri se more po pravici prištevati prvim pevkinjam. V pesmi iz velikih spevoiger se je prav očitno videlo, da je vsa ustvarjena za dra-

*) Res vesela je ta novica, ako slišimo, da se tudi kmetiški gospodarji stavijo v vrsto omikanih ljudi in napredujejo s časom, kateri ni več zadovoljen s tem, da kmet le matiko v roci ima, ampak tudi bukve, ki ga učijo, kako naj obdeluje zemljo in se sploh vede v gospodarstvu tako, da si za večje potrebe tudi več pridobkov vloví. Saj vendar vès svet več vé kot mi sami! Kaj pa se godí po svetu, to nam poročajo časniki in knjige; kdor pa pridno bere, ta tudi marsikaj koristnega izvé. Zato slava Poddražanom! Vred.

matično delovanje na gledišču; tako navdušeno, s tako globokim občutjem, in s tako lahkoto poje vse, kakor peti le mora ona, ktero vodi pravi pevski genij. Da so bile vse njene pesmi z veliko pohvalo sprejete, razumeva se samo po sebi. Mi pa se še posebno ponašamo ž njo, ker je Slovanka. Gosp. Th. Elze jej je prav lepo prikladal na glasoviru. — Gospodičina Eleonora Glančnik je igrala na glasoviru in vzlasti z „magjarsko rapsodijo“ je vzbudila tako občno zadovoljnost, da ji ploska ni bilo ne konca ne kraja — in po pravici. — Čveterospava dva slovenska: „Prijateljici“ Krišovskega in „Luna sije“ od Fleišmana sta izpolnila ostale točke današnjega koncerta, ki ga je obiskala vsa imenitna civilna in vojaška gospôda. — Gosp. Vitenc je brez plačila blagovoljno posodil svoj klavir; isto tako je tudi gosp. Blaznik tiskal naznanila brez plače. — Na občno prošnjo, dá ta umetnica v čitalnični dvorani danes še eno „besedo“, pri kateri jej bodete pomagali Frelihovi gospodičini Roza in Evgenija in g. Teodor Elze. Program besede bode: Prvi odelek: 1. „Lascia ch'io pianga“, aria iz spevoigre „Rinaldo“ od Haendel-ja, poje gospodičina pl. Tiefensee. 2. „Adantino“ iz 2. koncerta C. de Beriot-a, poje gospodičina Evgenija Fröhlich-ova. 3. Velika arija iz spevoigre: „Ernani“ od Verdia, poje pl. Tiefensee. 4. Nocturn za pianoforte, igra gospodičina Roza Fröhlich-ova. 5. a) „Prava sreča je le pri Tebi“ („Das wahre Glück ist nur bei Dir“); nemška pesem od Voss-a, b) na prošnjo: „Narodne pesmi“ (ruske in španjske) v izvirnem jeziku, poje pl. Tiefensee. — Drugi oddelek: 6. Etude iz Fis-dur Adolfa Henselta, poje gospodičina Evgenija Fröhlich-ova. 7. „Molitva“ (Elizabete) iz spevoigre „Tannhäuser“ R. Wagner-ja, poje pl. Tiefensee. 8. Introduktion in Allegro iz sonate na gosli in pianoforte iz 10. igre Teodora Elze-a, igrate gospodičini Evg. Fröhlich-ova in pl. Tiefensee. 9. Thema in variacije od Proch-a, poje pl. Tiefensee. 10. Slovenska pesem, poje pl. Tiefensee. Vstopnina znaša 60 krajc. — Ne dvomimo, da jej bode zanimivi program privabil mnogo poslušalcev.

— (*Razpisano darilo.*) Prečastitljivo škofijstvo ljubljansko 22. velicega srpana po naznanilu „Danice“ to-le razglasuje: Korar tukajšnjega stolnega kapiteljna Jožef Poklukar, ki je umrl 7. sušca t. l., je v svojem pristavku k poslednji volji 26. kimovca 1862 to-le volil, kakor besedno nasledva: „S pristavkom volim dve sto in zopet sto gold. a. v. ko darilo za delo brez prikrajšanja lastinske pravice tistima pisavcema izmed duhovstva ljubljanske škofije, ktera bota po presodbi preč. gosp. knezoškofa in dveh od njih v ta namen izvoljenih mož najboljših in bližnje najboljših poljudne bukve za čedno odrede (das beste und nächst beste populäre Erziehungsbuch) saj v štirih letih po moji smrti dovršila. Te bukve naj se spišejo v slovenskem jeziku, kolikor se najbolj more po domače in pristrčno, in najpred naj bodo namenjene starišem. Tehtniše ločine ali nabadke naj pojasnujejo primerne besede iz sv. pisma, pregovori in kratke prigodbe, kolikor je moč naj jih bogaté gojilna vodila in nauki za spodobno obnašo (mit medizinischen Regeln und Belehrungen für den Anstand); pa tudi ne, da bi jih preobširnost pristudovala, in naj toraj ne znašajo čez 12—15 tiskanih pôl. Kolikor je moč, naj imajo nizko ceno.“ — Tisti častiti duhovni te škofije, ki imajo veselje in zmožnost, bukve za lepo odrede pisati po misli in odkazih ranjcega korarja Jožefa Poklukarja, naj se prav kmalu tega dela lotijo, ter naj o pravem času dozorjeni spisni sad svojega prizadevanja v knezo-škofijsko pisarnico dajo,

da ga presodi, ter izreče, ali mu od imenovanega ranjega v ta namen odločeno darilo gré ali ne gré, in da se najboljemu rokopisu dá privoljenje za natis.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Mir med našim cesarstvom in laškim kraljestvom še ni storjen; al pravijo, da se poravnava neki dobro speši, in da bo skoraj mir. Državni minister grof Belkredi se neki še zmiraj dogovarja z magjarskimi prvaki, kako bi se zložile ogerske pravice in zahteve s potrebami našega cesarstva. Al to se vendar ni potrdilo, da bi Ogrri že precej zdaj dobili svoje lastno ministerstvo. Temveč se govori, da nekaj časa sem dogovarjanje nič kaj ne napreduje; da Magjarji nočejo nič kaj odjenjati; da so terji, ko so bili pred vojsko. Naša misel zastran tega je, da z Ogrri ne bo sprave, dokler bo vlada samo Magjare prašala, za Slovane, Rumune in Nemce na Ogorskem pa ne menila se. Narodom dati najpred djansko ravnopravnost; postaviti jim národne velike župane; sedanji deželni, po silovitih magjarskih upljivih sestavljeni zbor razpustiti in novega voliti, potlej zná drugače biti, pred ne. Dosedanji vojaški minister Frank je odpuščen iz službe; namesti njega prevzame opravila tega ministerstva feldmaršal-lajtnant John. Zdaj je gotovo, da general-komanda pride iz Ljubljane proč. Te dni je prišel od cesarja ukaz, da bo načelnik tej general-komandi nadvojvoda Ernest, obsegala bo ilirsko kraljestvo, Štajarsko, Tiroljsko in Vorarlberg, in svoj sedež imela v Gradcu. Ukazano je neki tudi, da se ima vojska že precej zdaj zmanjšati, tako da kompanije ne bodo več imele, ko 70 mož. Ki služijo v prihrani ali rezervi, ti imajo se koj domu spustiti. — Na Nemškem so Prusi s sovražnimi državami svojo pravdo po večem dognali. Hanover, Hessenkassel, Nassau, mesto Frankfurt in Šlezvik-Holstein obdržé in združijo s svojo državo; drugim so privolili mir pod težkimi pogoji. Le s saksonsko vlado se še niso pogodili. Tudi z deželnim zborom se je Bismark pomiril. Dobil je odpustek za vsa leta, ki je neustavno vladal, in še privoljenje, da 150 milijonov tolarjev na posodo vzame. Tako je nenadjana njegova sreča na vojski večini pruskih liberalcev vest utolažila. — Francoski cesar je premenil ministerstvo za vnanje reči. Odpustil je namreč Droyns-a de Lhouis in poklical na njega mesto Marquis-a de Moustier. Ves svet ugiblje, kaj to pomeni, al pravega, se ve, ne vé nobeden. — Zeló sodijo, da ima zdaj Turčija, to je, tako imenovano iztočno prašanje na vrsto priti. To je gotovo, da je gibanje med kristjani po turških deželah zmiraj živeje. Na otoku Kreti ali Kandii v sredozemskem morji so se kristjani že spuntali proti turškemu gospodarju. Imajo neki že 20.000 mož pod orožjem. Njihovo geslo je: Ali združiti se z Grškim ali umreti! Bog jim daj srečo, da bi se oprostili težkega turškega jarma. — Kakor se „Politiki“ iz Dunaja piše, imeli so te dni deželni poslanci iz nemških avstrijskih dežel shod v Aussee-u. Tudi za slovenske domoljube je živa potreba, porabiti prvo ugodno priliko, da se snidejo in pogovoré zastran naših reči.

Kursi na Dunaji 11. septembra.

5% metaliki 63 fl. 50 kr.

Ažijo srebra 128 fl. 61 kr.

Narodno posojilo 68 fl. 90 kr.

Cekini 6 fl. 15 kr.